

**БОЛЬШЕВИКИ ПРО
ІВАНА БАГРЯНОГО**

**„ПРОМЕТЕЙ”
1959**

Тут подаємо передрук статті О. Правдюка з журналу „Критика” ч. 10 за 1931 рік, сторінки 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83. Журнал „Критика” був органом Культпропу ЦК КПБУ, редагованим колегією в складі: А. Хвилі, В. Десняка, В. Коряка, І. Ю. Кулика, Г. Овчарова, В. Сухино-Хоменка, Ф. Тарана та С. Щупака.

Фотокопію цієї погромницької статті кожен може замовити собі в Публічній Бібліотеці Нью-Йорку за адресою:

Libraries Public, Central Bldg., 5 Avenue and 42nd Street, New York, N. Y.

Після цього погрому, письменника було ув'язнено, а потім заслано в концтабори.

Тепер цей документ важливий на тлі шаленого наступу на письменника збоку різної ворожої — червоної, білої й іншої агентур.⁴ При цій нагоді варто зазначити, що наступ на письменника все посилюється, в міру зросту його популярності у вільному світі, через вихід його книг чужими мовами.

Редакція „Прометей”

Ол. Правдюк

КУРКУЛЬСЬКИМ ШЛЯХОМ

Про творчість Багряного

Багряний розпочав свою літературну діяльність в умовах відбудовного періоду, виступаючи спочатку по тижневиках та журналах, що подають літературний матеріал поміж іншим, не становлячи по суті літературно-мистецьких органів. З часом Багряний почав друкуватися в „Червоному Шляхові” та в „Життя і Революція”. Року 1929 він видав збірку „До меж заказаних” накладом видавництва „Маса” та поему „Ave Maria” власним накладом. Нарешті, в 1930 році виходить з друку „Скелька” — найбільша річ Багряного. Деяко з написаних речей друкують лише в уривках, як напр. „Вандея”, „В поті чола”, тощо.

Опублікована вже продукція дає змогу говорити про певний ідеологічно-мистецький шлях поетів, про певне його клясове обличчя.

В збірці „До меж заказаних” зібрано ліричні твори, писані в період 1927 та 1928 років. Всі ці речі друковані спочатку в періодичній пресі. Основні особливості цих поезій, поки вони (поезії) були розкидані по різних журналах, не так впадали в око. В збірці особливості ці виступають виразніше, концентрованіше.

Вже сама назва збірки каже, що в думках і настроях поетових є багато такого, чого він не хоче одверто висловити, що лежить поза свобіднішими можливостями, є „заказане”. Та проте й те, що сказав Багряний, є досить промовисте. Загальний тон збірки доводиться розцінювати, як занепадницький, але разом із тим і активно ворожий нашій дійсності. Поет незадоволений з сучасности, вона йому осоружна, — тому він або глузує з неї, або шукає спосо-

бів змінити її, чи принаймні тікає в романтику минулого.

„Чого хмурий, понурий?
-- Що жалієш?
-- Що слава розмінялася в словах?
-- Що хутори задріпані німіють
І няньчать злидні, як у минулих днях?
На зломі двох епох, в хвості, в болоті,
Що правда — трудно скинути горба.
Ніяк гарба прогресу в рабським поті
Не зрушить злиднів давнього раба”.

Для розуміння настроїв поетових досить узяти вірш „Канів”. Звертаючись до Шевченка, поет подає таку характеристику сучасності:

Подавши таку стислу, але досить виразну характеристику сучасності, поет глузує з ідеї індустріалізації країни (бо це ж для нього „гарба прогресу”):

„Та все ж іде,
Гряде Урбанізатор.
Прийде, розставить дивні коміни.
На твоїм місці буде елеватор...
Дніпро замкнуть у шлюзи, як в штани.
Індустрія... Електрика... Машини...
Нащо ж ті плавні, ліри, солов'ї?
Сирени, брат, сифонію розчиняють.
Поб'ють в диму вигадку гаїв”.

Злою іронією звучить цей уступ після згадки про хутори, що няньчать злидні, як і раніш, про глиняну, забуту, пилом припорошену, і нікому непотрібну поstattь великого поета. Сучасність, будівництво для Багряного — то тільки „новітній Вавилон”, він намагається знайти спочинок у минулому, співає славу тим, що „кинули знесилено знамена, спалили кораблі” бо нині люди не живуть, саме життя завмерло:

... Навколо сніг і сніг,
А то лиш шум, а то вітри в дротах,
Та пси голодні в дальних хуторах,
Стара верба про славне літо снить.
В снігах печаль, в снігах така утома...
Не заздрю тим, хто в час такий не влома.
Тим, хто родився
П'янки для весни”

(„Вечір зимовий”)

Зима — і лише мрії про „весну”, про „славне літо”. Нещасний той, хто родився „тільки для весни”. Життя нудне, і тікає поет від нього, від „новітнього Вавилону” до чорноземлі, в бори, знаходить там розраду в самотності:

..Люблю.
Як бір стривожений набоєм
Луною стоголосою гуде...
Люблю ходить на самоті з собою
І не стривать нікого аніде”.

Вірш „Чорноземля” — це втеча поетова до пер-
вісної природи:

„І крикнув так, аж мтосно... аж відгукнулись балки.
Простіть, що ніби п'яний, що ніби троглодит, —
Це я утік від бруку туди, де бігав змалку,
А ледь було це звикнув там киснуть і нидіть...”

Місто для поета — жахлива потвора. Досить проаналізувати семантику „Вулиці”, щоб побачити цей переляк авторів перед містом, де він „ледь було йе звикнув киснуть і нидіть”: „рев сирен”, „завивання лун”, „скрегіт сталі”, „тупе ридання”, „регіт вагонів арлекінів” — в таких образах уявляє собі поет місто.

Поет неспроможний іншими очима подивитись на місто, нездатний зрозуміти його роллю в соціалістичній перебудові хоч би тих самих хуторів, що, за Багряним, і нині „няньчать злидні”. Воно й не дивно: місто, пролетарський осередок веде у новий світ бідняцько-середняцьку частину села, одночасно ліквідуючи куркуля, представника капіталізму. Не випадково місто таке осоружне поетові: він ненавидить його і разом з тим боїться, а через те й малює його, як осередок жаху, муки. Таке воно є для куркуля, і саме його психоідеологічно відображає Багрянний.

Соціалістичний наступ несе загибель куркулеві. Тому він скиглить і оскиряється одночасно. Куркуль люте. нахабніє і часом, забуваючи про обережність, одверто з обрізом іде захищати себе. Розпач штовхає куркуля на такі вчинки. Такий своїм характером є й виступ Багряного в його „Ave Maria”.

Поет наважився ршуче виступити проти радянського суспільства. Його протест проти радянської дійсності та зокрема проти радянської літератури виявляється яскраво в таких словах:

„Не іменуй мене постом, бо слово „поет” скорочено стало означати: хамелеон, проститутка, спекулянт, авантюрик, ледар... Я хочу бути тільки людиною, яких мало на світі!”.

Виділивши себе з-поміж радянських поетів, Багрянний далі декларує:

„Сьогодні я починаю свій похід по новій дорозі, обсіпаній камінням. Я на це остаточно зважився внаслідок об'єктивних і суб'єктивних причин, і якщо зломлю собі шию, то не буду шкодувати: мокрий води не боїться”...

Перед нами ціла декларація новітнього протестанта, який зважується йти новими камінистими шляхами і ладен навіть головою накласти (чи ба, який звияжець!). Цікаво тільки знати: за чії інтереси? Очевидно, не пролетарські.

Як бачимо, ранні твори Багряного доводять, що по суті він є ідеолог заможно-куркульських груп села, які вороже ставляться до політики партії і радянської влади на селі. Звідси негативне ставлення поета до радянської дійсності, до пролетаріату, до реконструктивних процесів.

Пізніші речі не спростовують, а лише стверджують таку думку. В 1929 році, коли вже розгорнувся посилений наступ на куркуля, Багрянний у „Червоному Шляхові” друкує свою поему „Вандея”. Ця поема дає багато для розуміння творчості Багряного.

Для Багряного Вандея — символ селянства взагалі. Він не хоче бачити на селі клясові групи, для нього не існує боротьба між ними, він усе село охрещує Вандеєю, запозичаючи цей образ з часів боротьби проти фєвдалізму. Українське селянство в час Жовтня — це та ж Вандея, вона не знає „куди і за ким йти”:

„Хто тут свій, і хто ворог, і де йти, —

Чи по зорях, а чи по шликах?...”

Ех, Вандея,

Вандея,

Вандея ти,

У рудих, у брудних сіряках!

Закрутилась в пожежі без пам'яті,

Розгубилась, і що... і куди...

А чи справді на молоха з нами йти.

А чи нас на рожна посадить?”

Виходить — ішли за „шликами”, підтримували куркульсько-петлюрівський бандитизм лише несвідомі

вандейські селяни, а не клясові вороги пролетаря і незаможника. Більше того: селянство ще й сьогодні не знає „за ким і куди”, бо „крутить” його ще й досі:

„Та й не даром віками крутили нас,
Закрутили й в останню мить:
Гей, насупула міць неосилена.
У рейтузах (?) на нас стремить.
То не гуни, не скити, не половці. . .
То новий „золотий Тамерлян” . . .
На твоїх на полях, на околицях
Напосіли ворони орла. . .
Твої діти живими оскубані.
А батьки позбулися очей. . .
Ех, Вандея,
Вандея ти рубана
Під чужим і гербом, і мечем?”.

Вандея — селянська Україна — розграбована новітнім „золотим Тамерлянном”. Вандея „під чужим і гербом, і мечем”, з обскубанними дітьми, з сліпими батьками перед міццю неосиленою . . . Образ, що й казати, проречистий! . . . А коли пам’ятати, що така є Україна „і в останню мить”, то цілком ясне і зрозуміле стає клясове настановлення цього твору: Багрянний — хоче він цього чи не хоче — перегукується тут із Маланюком. І зокрема намається Багрянний заховатись під „червоний стяг”: не в силі навіть червоний стяг прикрити клясове вістря поезій Багряного. Та, власне й сам автор чіпляє його лише для того, щоб приспати увагу редактора. А щоб, бува, которий наївний читач не повірив у ці „червоні” фрази й „всерйоз”, автор у вступі нагадує йому, що не все треба розуміти літерально, бо, мовляв, „обставини” не дають вільно висловитись:

„То не сонце затріпало крилами
І упало в пісок золотий. . .
Гей, і правду сказати не сила, ні.
А збрехати. . .”

Отже, правду сказати ніяк, а брехати не хочу, як інші, а тому „читай і розумій”.

Багрянний досить „досконало” володіє езопівською мовсю і це своє уміння широко використовує. Та поза тим він не раз подає й одвертіші твердження, які, щоправда, не завжди легко вилущити. В тій же „Вандеї” поет робить підсумки революції і доходить до сить безрадісних висновків:

„Була в них мета одна тільки
І єдиний кінечний шлях:
Щоб планета всім рідна матінка,
Щоб любов на твоїх пелюх...”

Але:

Не було, не було незабутнього...
Хто на споді — не буде над...
Одиниці дійшли до майбутнього,
Тисячі не вернулись назад...”

Розрив між „ідеалом” і дійсністю, справді, величезний. Не справдилися куркульські сподіванки на революцію: принаймні шоста частина планети для них стала мацухою, а не матінкою, і на їхніх полях замість „любови” розгорнулася клясова боротьба не темних вандейських селян, а незаможництва, під проводом партії — з куркулем, „зірки” — із „шликом”. Справді, опинився він „на споді” і ніколи вже не виб’ється „над”. Через те так песимістично оцінює Багрянний наслідки революції: мовляв, тисячі полягли для щастя одиниць, які вибралися нагору, а решта, як була на споді, так і залишилась. Соціологічний еквівалент такої „концепції” є куркульське твердження, що його не раз використовує глитай для антирадянської агітації: „старих панів не стало, нові настали, а мужик довік мужиком буде”. Так само міркує й Багрянний, який не може здійснитись над цю куркульську, реакційну філософію.

Історичні теми в українській радянській літературі взагалі, а в пролетарській зокрема, використані дуже мало. Останніми роками з’явилось на радянській Україні кілька спроб подати художні твори на історичні теми, але покищо цих спроб небагато. І переважна більшість їх показує історичне минуле з хибного, непролетарського погляду. Деякі з них виразно відбивають клясово-ворожу активізацію на ідеологічному фронті. Спроба реставрувати буржуазну націоналістичну романтику, що її клясова функція на сьогодні — подвійно реакційна. До таких спроб належить „Скелька” Багряного — найновіший і найбільший із його творів.

Своїм виступом в „Ave Maria” Багрянний довів, що він не тільки не мириться з радянською дійсністю, а й має намір боротися проти неї, змінити її. Ця сама тенденція вельми виразно відбивається і в „Скельці”. За матеріал автор використав легенду про кріпацьке повстання проти Скельчанського монастиря. У минулому

він шукає собі „співзвучних” настроїв, намагаючись там відшукати ситуації, подібні до тих, які поет вбачає сьогодні, пробуючи на матеріялі й на тлі історичних подій виявити свої сьогоднішні прагнення. Така вже нинішня клясова функція історичної романтики взагалі.

Основний стрижень „Скельки” є боротьба між монастирем та селянством. На чолі цієї боротьби стоять ігумен Ієремія та селянський ватажок Данило. Обидва вони представники ворожих світів не лише соціально, а й національно. Багряний робить особливий наголос саме на ворогуванні національному:

„О, скільки їх — цих божих дзвонарів.
Та все чужі — Міхеї і Павліни?”...

Каже поет, характеризуючи склад монастиря. Підкреслюючи це не один раз, Багряний усі історичні події 17-18 сторіччя на Україні оцінює, стоячи на позиціях буржуазного неонародницького націоналізму. Багряний у всіх історичних процесах 17-18 сторіччя бачить лише одно: національне поневолення України від російського торговельного капіталу. Він не хоче бачити і визнавати поневолення соціально, запровадження кріпацтва, до якого рук доклала, насамперед, козацька, українська така, старшина. За Багряним — усе лихо від Петра та Катерини, а змагання козацької старшини — це лицарська боротьба за волю.

„І не одну заслугу має він (монастир — О. П.);
Зосібна у Петра — славетнього капрала,
Що рештки вольностей навек в пісок зараліз,
Змішав із попелом і потопиз в крові.
Ось так, коли Мазєпа й Скандинав
Програли гру в позорищі Полтави,
(То був ганебний час і не один прокляв
Той час і день, і не за смерть всіх „слав”
І не за крах останньої булави,
А за ярмо...) Так ось у цій порі
В монастирі — не в цьому, а в другому
Втекли десь недобитих главарів,
Щоб знов підняти на голови царів
Бунтарський меч...”

Для Багряного Мазєпина поразка ганебна, бо вона ніби-то наділа ярмо на Україну. Та ще раніше козацька старшина впрягла в кріпацьке ярмо українсь-

кого селянина і її змагання є не що інше, як боротьба проти другого претендента поганяти цього вола й робити ним. Огже коли говорити про „лицарську” боротьбу козацької старшини, то ніколи не слід забувати, що це лицарство визискувало селянство не менше від „чужих Міхеїв і Павлінів”.

Та навіть більше того: діставши собі прав „благородного малоросійського дворянства”, це „лицарство” зреклося нації і чим дужче намагалось навіть своєю мовою і звичаєм відійти від рядового козацтва й селянства і наблизитись до російського дворянства. Даремно Багряний накидає русифікаторство лише „чужим Міхеям і Павлінам”.

„...І ніхто, як ці,
Так не стримів останню риску вибить
Отого „духу”, нації тії,
Як ці ретельні чорні холуї,
Піклуючись і вдень і нічю за погибіль
И ознаки славних”...

Свої власні панки із козацької старшини тому не мало прислужились і немає чого Багряному позбавляти їх цієї „чести”. Та справа в тому, що для поета „нація” — це все, і він, не розрізняючи в цій „нації” класових груп, не кажучи про боротьбу їх, цим самим наближається до славнозвісної теорії „безкласовності української нації”, яка намагалась соціально боротьбу підмінити національною.

Не розуміючи класової суті історичних подій, на свій класовий смак їх витлумачуючи, Багряний не може розгорнути вірну картину тодішніх класових взаємин, показати їх у всій їхній складності, підмінюючи класові інтереси особистими... Почавши ніби з боротьби кріпацтва, Багряний уплутує Мар’яну, як одну із внутрішніх пружин цієї боротьби і, кінець-кінцем, не знати, чому такий лютий Ієремія: чи своєю класовою природою він такий і не може бути інший, чи особисті невдачі з Мар’яною штовхають його на люте здирство.

Стоячи на буржуазно-національній позицій в оцінці тодішніх політичних подій, Багряний від буржуазно-історичної літератури запозичає й трафаретний для неї сюжетний трикутник. Увесь твір — це боротьба трикутника, а не мас. Маса — сіра, лише стогне, або доведена до розпалу, йде за своїм ватажком. Во-

на навіть не є тло для розгортання подій. Поета приваблює „сильна вдача”, здатна до протесту, до боротьби, ладна йти на все, а не маса. Такі сильні одиниці, що можуть вести за собою масу, є Данило і Гармаш, два ватажки селянства; їх наділяє поет ідеальними ризиками в стилі Кашченка:

„Данило був так ніби отаман;
Хоча і молодий, але розумний, смілий,
Простий кріпак — чорнявий і стрункий
Він виглядить, як справжній син козачий”.

Народницька постать народницькими художніми засобами подана, Данило — запальний промовець і добрий організатор. Він не лише сам горить помстою і боротьбою, він уміє масу кликати за собою:

„Послухайте,
Товариші мої!
Братове, друзі, матері і сестри!
Та доки ж нам терпіть?!
На землях, на своїх
Ми в злиднях топимось — чернечі холоді...
А чи не досить нам ганьби цієї?
А чи не досить
Ярма
Нести
Га!
Панове злидні,
Правди авіде!
Не дошукатись правди гречкою сіяю
Так ліпше нехай кара загуде —
Мужицька кара...
... Громада чесна! Каяття нема!
І завтра прийде кара неминуча...
Невже ж то нам сокири не втримать.
Щоби не датись голови здіймать
За трутнів
Неробучих?.. *

Промова написана досить гостро і запально. Вона безперечно справляє враження на читача. Але хочеться поставити питання: чиїм настроєм ця промова відповідає, до кого вона звернена в конкретних радянських умовах? Яка її конкретна класова функція на сьогодні? Чи може промова і роман у цілому

* Розрядка й підкреслення скрізь авторові. — О П.

є співзвучні революційним прагненням сучасного колоніального селянства від імперіялізму, від рештків місцевого федалізму, від місцевої буржуазії гнобленого? Ні. Адже, як ми бачили, в „Скельці” ретельно затушковані класові протиривства; їх підмінено національними — цебто націоналістичними мотивами

Так у чому ж суть цієї промови Данилової?

Розрядкою автор ніби підкреслює своєрідне усучаснення промови, з якої він викинув все, що хоч найменшою мірою в'яже її з конкретним змістом „Скельки”. Автор намагається устами Данила із XVIII сторіччя промовляти до... сучасного куркуля. Це осучаснення може стверджувати перша редакція „Скельки”, частини якої надруковано в журналі „Життя і Революція” за 1929 р. Там автор досить недвозначно висловлює думку, що дивні діла, подібні скельчанським, не тільки були, а й будуть ще... Поет добирає в минулому зразки селянської боротьби, які відповідали б сьогоднішнім його устремлінням. Романтизм авторів багато де в чому подібний до романтизму української буржуазії, яка так само використовувала історичні сюжети для класового виховання сучасного їй читача.

Природний і логічний видається кінець „Скельки” в другій частині. Але Багрянний не задовольняється тим, що показав зразок потрібних йому героїв. Йому потрібна перемога героїв. І через це він доточує третю частину, невмотивовану й зайву. Історія з циганами і генералами нічого по суті не подає до змісту, вплутуючи до твору цілком випадкові, історично незумовлені моменти, яких могло й не бути. Через це третя частина поеми, вражаючи нагромадженням різних страховинних подій і пригод, видається цілком зайвою.

Подавши постать Данила, „ідеального” борця за селянство, поет розгортає події в стилі народницьких повістей з усіма їхніми атрибутами: ліс, повстанський табор, ув'язнення в лъоху, товариш ширий Сєва, співчутлива природа, що живе настроєм героїв: героїня, яка гине в процесі боротьби. У всьому цьому можна відшукати більш-менш помітні впливи окремих письменнико-вандейських представників народницької літератури. Соціальні прямування Багрянного ріднять його з українським націоналістичним народництвом.

буржуазним своєю природою, що спиралася головним чином на куркуля.

Однакова соціальна база, аналогічне ідейне настановлення зумовлюють і аналогічні художні засоби. Як і Багряний запозичає від народників. Вище наведено вже приклад портрету в народницькому стилі. Тим же самими засобами подано й портрети Іеремії та Мар'яни:

„Важке чоло, нахмурене. круте,
Мов крила яструба, підперли чорні брови;
То кібець
Комусь лапки плете
І думу думає...
Ігумен сам сидить, як фараон,
Як князь на троні в сонмищі ікон?...
„Козачка станом, поглядом — княжна. (!)
Коса до пояса, ще й цвіту вороного,
А на устах і сонце, і весна.
Тріпоче юність в грудях...
Сирота вона.
Вона онука Гармаша старого,
Красуня дивна... Заздрив місяць їй.
Аж наче й сонце сіпало губою
Із заздрощів. Круг неї хлопців рій.
В її пісні закохані гаї,
І озиваються на посміх солов'ї,
Холоне серце і дрижить, як поведе бровою.
Така Мар'яна ця.
Пишався нею всяк
І тишились. І все село любило?..

Цікавий є той момент, що Багряного не цікавить внутрішнє життя героїв. Вони йому потрібні лише, як носії певних ідей, як ідеальні категорії. Тим то воги й зроблені під штамп. Не подано й життя кріпацьке, бо не воно, кінець-кінцем, цікавить поета; не давно минулі події має за своє завдання подати він: сучасна клясова боротьба цікавить його і про неї **думав** він, пишучи „Скельку”. Через те й селянство в нього — одноманітна сіра маса без поділу на групи, без різниці в клясових симпатіях і прямиваннях. Таким хоче бачити поет його сьогодні, таким він робить його і в ті далекі часи. Він, як і його герой Данило, вірить, що ця маса у сіряках підніметься стихійно, бо це ж „Вандея”.

Данило, сперечаючись із Гармашем, каже:

„ — Ні! Я певен,знаю;
Повір мені: — Де речі не візьмуть,
Де не візьмуть слова, де рабську каламуть
Огнем не зборешь, сила є другая,
Не наша, правда, сила (що ж, дарма).
І не вогонь святий то буде, не слова,
Не крик таких, як ми, — то буде тиск ярма.
То буде полум'я, що пухирі здійма --
То власний крик живцем обдертої корови
І ось тоді вони прийдуть сюди,
Повір”...

Певність Данилова збігається з певністю авторо-
вою, висловленою у „Вандеї”.

„Хай іде.. Вона (Вандея — О. П.) знає, де йти.
Хай не ронить сльозу з очей..
Ех, Вандея,
Вандея,
Вандея ти
Під чужим і гербом і мечем”.

Паралелізм явний. І там і там чужі й свої, і там,
і там віра в перемогу. Оригінальний переклик XVIII
і XX сторіч!..

Підсумовуючи все сказане, доводиться робити
такий висновок: „Скелька” є продовження того іде-
ологічного шляху, що на нього став Багрянний від са-
мого початку своєї літературної творчості. Коли цей
твір розглядати окремо, без зв'язку з іншими твора-
ми поета, легко можна припуститись тієї, м'яко ви-
словлюючись, помилки, що її зробив Ярмолинський
в рецензії на „Скельку”*. Екстатичній рецензент із,
„Металевих днів”, очевидно, не завдав собі труда пе-
реглянути всю творчість Багряного, як не спромігся
уважно прочитати та продумати й саму „Скельку”. Са-
ме ця безвідповідальність і дала можливість Ярмолин-
ському дати таку високо-патетичну рецензію:

„Роман Ів. Багряного вражає насамперед бездоганною
єдністю, витонченою врівноваженістю форми й змісту,
емоційною насиченістю образів, динамічним, всебічним,
не спрощено одноманітним відображенням психіки ге-
роїв. Роман вражає високою культурою мови й віршових

* „Металеві дні” № 5 за 1931 рік, Одеса.

розмірів, багатством свіжих, далеких від трафарету, образів, цікавою композицією”...

Це словоблудіє можна ще продовжити, але гадаю, й цього досить. Полонила „Скелька” Ярмолинського своєю „бездоганністю” і не помітив він ні авторових міркувань про „славних лицарів козачих”, ні його націоналістичних тенденцій в освітленні минулого, ні залежності від народницьких штампів, ні композиційної безпорадності в третій частині, ні відсутності саме тієї „психіки героїв”, що за неї розписався Ярмолинський, ні буржуазної романтики, яка так яскраво виявила себе в „Скельці”.

Не можна заперечувати, що в творі є анти-монастирські елементи, але не це є основне в ньому. Багрянний у минулому шукає матеріал, який промовляв би до сучасного читача, створював би у нього певні настрої, виховував бажання боротись проти пана і вної кляси. Через це автора цікавить саме бунтарство селянське та ватажки типу Данила. Багрянний найменше цікавиться тим, щоб відобразити клясову боротьбу в умовах феодалного суспільства, показати всю її своєрідність і складність. Для нього важить боротьба проти „чужих”, йому потрібне бунтарство, як таке, щоб уgruntувати свою куркульсько-вандейську концепцію.

Процес соціалістичного будівництва викликає загострення клясової боротьби. Недобитки капіталістичної кляси зазнають раз-по-раз поразки, але тим настирливіше намагаються вчепитись за найменшу можливість, використати найвужчі щілини для ворожої акції. Нераз куркульство через своїх ідеологів пробувало використати мистецький, а зокрема літературний фронт. Тим більшої уваги й пролетарської чуйності заслуговує ця ділянка клясового фронту, що куркульські ідеологи майже вдаються до засобів мімікрії, намагаючись обдурити пролетарську критику. Творчість Багряного і є вияв такої мімікрізованої активізації.

„Скелька” Багряного свідчить, що він не зробив повороту і не зійшов із старих позицій клясово-ворожих пролетаріятові. Від самого початку поет став співцем куркульської ідеології і до сьогодні залишається таким.

КІНЕЦЬ

розмірів, багатством свіжих, далеких від трафарету, образів, цікавою композицією”...

Це словоблудіє можна ще продовжити, але гадаю, й цього досить. Полонила „Скелька” Ярмолинського своєю „бездоганністю” і не помітив він ні авторових міркувань про „славних лицарів козачих”, ні його націоналістичних тенденцій в освітленні минулого, ні залежності від народницьких штампів, ні композиційної безпорадності в третій частині, ні відсутності саме тієї „психіки героїв”, що за неї розписався Ярмолинський, ні буржуазної романтики, яка так яскраво виявила себе в „Скельці”.

Не можна заперечувати, що в творі є анти-монастирські елементи, але не це є основне в ньому. Багрянний у минулому шукає матеріал, який промовляв би до сучасного читача, створював би у нього певні настрої, виховував бажання боротись проти панівної кляси. Через це автора цікавить саме бунтарство селянське та ватажки типу Данила. Багрянний найменше цікавиться тим, щоб відобразити клясову боротьбу в умовах феодалного суспільства, показати всю її своєрідність і складність. Для нього важить боротьба проти „чужих”, йому потрібне бунтарство, як таке, щоб угрунтувати свою куркульсько-вандейську концепцію.

Процес соціалістичного будівництва викликає загострення клясової боротьби. Недобитки капіталістичної кляси зазнають раз-по-раз поразки, але тим настирливіше намагаються вчепитись за найменшу можливість, використати найвужчі щілини для ворожої акції. Нераз куркульство через своїх ідеологів пробувало використати мистецький, а зокрема літературний фронт. Тим більшої уваги й пролетарської чуйності заслуговує ця ділянка клясового фронту, що куркульські ідеологи майже вдаються до засобів мімікрії, намагаючись обдурити пролетарську критику. Творчість Багряного і є вияв такої мімікриваної активізації.

„Скелька” Багряного свідчить, що він не зробив повороту і не зійшов із старих позицій клясово-ворожих пролетаріятові. Від самого початку поет став співцем куркульської ідеології і до сьогодні залишається таким.

КІНЕЦЬ

Printed by All-Slavic Publishing House, Inc.
133 East 4th Street - New York 3, N.Y.